

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistola Græca Simonis Lithi Miseni Calvinistæ In Sva Elementa

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1605

Pharmaca Pro Ira Misenica Ex Plvtarcho, Seneca, Aristotele.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70627)

remissionibus profunt. Nec oculos tumentes tentabimus, vim rigentem mouendo incitaturi, nec cætera vitia, dum feruent. Initia morborum quies curat. Et si hîc nullum præcipationis periculum. Sat diu iam durauit ira Misenica. Iam dudum prima esse desiit. Iam vetus est, & fermè annuo spatio corroborata.

PHARMACA PRO IRA MISE-
NICA EX PLVTARCHO, SE-
neca, Aristotele.

NON fugit me, quæ Pharmaca leniendæ iræ suæ desideret Misenus; sed Medici non est dare, quod ægrotus expetit; sed quod expedit. Inter cæteras rationes, quibus ira exstinguitur, hæc etiam vana est, teste Aristotele; si quis fateatur se non rectè egisse: dicatque, se pœnitere. *Quasi enim hoc ipsum pœnæ loco sit, quòd dolent se ita fecisse, sedatur ac conquiescit ira.* Atque id notare possumus, ait Aristoteles, cum à seruis pœnas exigimus: eis enim, qui negant, & aduersus nos causam suam defendere conantur, seuiores; at eis, qui se meritò vapulare fatentur, placabiliores sumus. Vellet nimirum Misenus, vt auctores nostræ in integrum restitutionis faterètur se grande piaculum commisisse; cuius se admodum pœniteat; hancq; pœni-

pœnitentiam testarētur ac confirmarent, re-
petita nostrorum expulsionē. Hęc videlicet
planissima & expeditissima ratio esset pla-
candi Miseni, & præsens omnīs irę ex-
cidium. At frustra, Misene, hoc exspectas re-
medium. Exspecta pariter, *dum labitur amnis:*
at ille; *Labitur & labetur in omne volubilis ævum.*

Nunquam irę tuę tam molle emplastrum
obtinget: vt nec hoc, de quo idem Philoso-
phus: *Placabiles efficitur iis, qui se nobis adii-
ciunt, neque verbis aduersantur; videntur enim fate-
ri se inferiores esse. Conquiescere autem iram aduersus
eos, qui se abiiciunt, etiam canes ostendunt, qui pro-
stratos non mordent.* Iucundum scilicet & per
quam volupe Litho nostro foret, si se patro-
ni, & restitutores nostri ad Calvinianos eius
pedes prosternerent; supplicesque veniam
orarent: tum fluctus concitatos sedaret; tum
annueret; & nutu totum tremefaceret Olym-
pum.

Sed hęc & alia nonnulla, quę Aristoteles
præscribit, nimis delicata & sumptuosa sunt
remedia; facultatesque & fortunas tuas lon-
gè superantia. Conuenientiora depromes ex
Seneca; & imprimis hoc. *Ne irascamur,* (atque
adeò vt iam irati irasci desinamus) asseque-
mur, *si omnia vitia irę nobis subinde proposuerimus,
& illam bene estimauerimus. Accusanda est apud
nos,*

nos, damnanda, perscrutanda eius mala, & in medium protrahenda sunt, ut qualis sit appareat, comparanda cum pessimis est. Et si, teste Hippocrate, morbus periculosissimus & gravissimus est, in quo vultus est dissimillimus; sequitur iram, quæ vultum tantoperè immutat, gravissimis ægritudinibus annmerandam esse: Quocirca ille apud Plutarchum irati hominis effigiem in animo semper circumferebat, ut eius contemplatione & inspectione impetum iræ coërceret. ὁρῶν ἰπ' ὀργῆς ἐξισταμένους μάλιστα καὶ μεταβάλλονται ὄψιν, χροῖαν, βᾶδισμα, φωνὴν, οἷον εἰκόνα ἔπαύσης ἀπεματτόμεν ἑμαυτῶ, πάνυ δυσχεραίνων εἰ φοβερὸς ἔτω καὶ παρακεκινηκῶς ὁρῶμαι ποτὲ τοῖς φίλοις. *Cum viderem homines ita ab ira quasi extra se exire, faciemque, colorem, incessum & vocem mutare, impressi mihi quasi imaginem huius mali; non passurus, ut tam terrificus & emotæ mentis aliquando in amicorum conspectum venirem?*

Tu, Misene, imitare; aut si tua mens tantis tenebris est obsita, ut nullius imaginis capax sit; iube sis tibi adferri speculum, in quo te ipsum ira tumentem, & cana colla serpentis instar sustollentem intuearis. Fecit, vel potius optavit, hoc ille idem apud Plutarchum, cuius accipe verba. ἐμοὶ δὲ εἴ τις ἐμμελής καὶ κομιψὸς ἀκόλυθος λῆ, ἔκ' ἂν ἠχρόμεν αὐτῷ προσφέρωντος ἐπὶ ταῖς ὀργαῖς ἔσοπθην, ἄσπερ ἐνίοις προσφέρουσι λυσσαμένοις

D

ἐπ'

ἐπ' ὕδατι χησίμω. Si quis industrius festiuusq; pedissequus irato mihi speculum adferret; haud equidem agrè ferrem, sicut quibusdam lauanti- bus, nullo opere precio adferri consuevit; nisi ma- uis uti ratione illa Gracchi; cui in dicendo iam concitatori & iratori οἰκέτης αὐτῷ λέγοντι ὅτι οὐδὲν ἔστω καὶ (υ- εἰγγιον ἔχων, famulus ponè stans, & fistulam inflans, modulos quasi dabat, quibus motos fluctus comprimeret; seq; ad equabilitatem reuocaret. Posset Paræus in tuam gratiam hoc munere fistulandi fungi. Non enim videtur malus fistulator, nisi me mystax eius fallit.

Pithagoras perturbationes animi lyra componebat, inquit Seneca: conduc & tu tibi aliquem lyricinẽ; si forsan ipse non es lyrodus, etsi insignis es ληρωδός. Præcipit & hoc Seneca. Ut iratum & iracundum lectio carminum obleniat; & historia fabulis detineat. Melissus tuus nimis difficiles nugas habet. Molestum & turpe est, difficiles habere nugas, ait vates. Aptior affectui tuo erit Grobianus de bonis moribus, & Amadisius.

Cæterum, quod de speculo dixi, id fortasse minus tibi arridebit; secuto Senecam, qui hæc. Speculo neminem deterritum ab ira credo. Qui ad speculum venerat, ut se mutaret, iam mutauerat. Iratis quidem nulla est formosior effigies, quam atrox & horrida, qualesque esse, etiam videri volunt.

Qui-

Quibusdam tamen, vt ait Sestius, & cum hoc Plutarchus, profuit adspexisse speculum. Perturbauit illos tanta mutatio sui, velut in rem presentem adducti, non agnouerunt se; & quantulum ex vera deformitate imago illa speculo repercussa reddebat? Animus si ostendi, & si in vlla materia perlucere posset, intuentes nos confunderet, ater maculosusq̄, estuans & distortus & tumidus, nunc quoque tanta deformitas eius est per ossa carnesq̄, & tot impedimenta effluentis. Non est vllius affectus facies turbatior, pulcherrima ora sc̄dauit, toruos vultus ex tranquillissimis reddit. Linq̄uit decor omnis iratos.

Videndum & illud, monito Senecæ, quàm multis ira per se nocuerit. Alij nimio seruore rupere venas: & sanguinem supra vires elatus clamor egestit, & luminum suffudit aciem, in oculos vehementius humor egestus, & in morbos agri recidere. Nulla celerior ad insaniam via est. Propterea à plerisque Mania & furor numerantur inter species iræ; illa vt filia; hic vt filius. Caue Misene, ab hoc, & ab illa; & vt certius caueas, caue vtriusque genitricem iram. Multi continuauerunt ira furorem; nec quam expulerant mentem, vnquam receperunt. Aiace in mortem egit furor: in furorem ira. Mortem liberis, egestatem sibi, ruinam domui imprecantur; & irasci se negant, non minus quàm insanire, furiosi. Maximum malum illos cœpit, & omnia exsuperans vitia. Alia paulatim intrant. Repentina &

vniuersa vis huius omnis est. Omnes denique alios affectus sibi subiicit: nullus affectus est, in quem non dominetur ira.

Est & hoc non leue bilis pharmacum. Calentibus ingenis subtrahatur vinum, præcipit Seneca, quod pueris Plato negandum censet, & ignem vetat igne incitari. Nec cibi quidem implendi sunt. Distendentur enim corpora, & animi cum corpore tumescunt. Vix induci poteris, vt hanc adeò amaram potionem sumas. Forfan ista magis placebit. Lusus proderunt. Modica enim voluptas laxat animos & temperat.

Vide etiam, mi Lithe, ne ira & iracundiâ tua inimicis voluptati sit: qui te frustra tam pertinaciter irascentem, suauiter in sinu suo ridebunt; & aliorum itidem risui exponent.

Tempore etiam *ira sedatur*, inquit Aristoteles. Sed apud te iam hæc spes omnis decolauit. Tempus tibi non medebitur; si cessent alia remedia; potius vt dolorem; ita & iram intendet.

Mitescit insuper animus, teste eodem Aristotele, cum iram in alium effuderit, vt in Ergophilo contigit; nam cum ei infensiores essent, quam Callistheni, liberarunt eum tamen, quia pridie Callisthenem capite damnauerat. Tu effunde iram tuam in illos, qui te Saxonia & Misnia expulerunt: &

& in eos, qui Peucerum tuum in decenniali carcere detinuerunt: in hos, inquam, euome tuam *choleram*, & fortè nihil supererit, quod exspuas in eos, qui Iesuitas Galliæ regno reddiderunt.

Moneo præterea, vt oculos auertas à Panegyrico Roueriano, qui tibi, vt video, stomachum mouet. Abstine, Misene, abstine; Longè citius bilem sedabis, si euoluas orationem illam, qua Hæreticus quidam suadere tentauit Regi Christianissimo, ne Iesuitæ reducerentur in patriam, quamq; , nisi fallor, Franciscus Iunius, antequam abiret ad Orcum, ex Gallico Latinam fecit. Hæc placandæ tuæ iræ non erit incommoda aut intempestiua, quandoquidem tam magnum operæ precium suasor ille tulit; vt & alij Prædicantes; qui eandem orationem in Germanicam linguam transtulerunt.

*Dictus est
Diuisione,
& Lutetia
impressus,
à Petro Ro-
uerio So-
cietatis no-
stra.*

Ais: Rouerianum Panegyricum esse Apuleianum.

Eò magis vitare debes tu homo tam Cicero-
nianus & Demosthenicus. Vtrum Apuleia-
no stylo contextus sit, nescio; hoc scio mul-
tos ex Caluini schola Apuleio legendo, e-
maculando & illustrando impigram operam
nauasse; & esse; qui adhuc se nauaturos pro-
mittant. Hoc itidem scio, te non tam offendi
dictione illius Panegyrici, quàm re dictioni

subiecta. Hæc te angit & cruciat. At quæ illa? Reuersio nostra in Galliam, & gratiæ actæ Christianissimo & inuictissimo Regi, aliisque pro hoc tanto beneficio. At sine, Misene, nos gratos esse. Liceat per te hæc tanta beneficia palàm prædicare. Patere, vt cum Marco Tulio patriæ restituto publicè profiteantur nostri in Galliis: *Quod si mihi nullum aliud esset officium in omni vita reliquum, nisi vt erga duces ipsos & principes atque auctores salutis mee, satis gratus iudicaretur, tamen exiguum reliquæ vitæ tempus non modò ad referendam, verùm etiam ad commemorandam gratiam mihi relictum putarem.*

Puilli animi esse oportet, si adeò irritaris Roueriano panegyrico, quem tanto supercilio contemnis. At video verum esse illud Senecæ. *Friulis turbamur & inanibus. Taurum color rubicundus excitat: ad vmbra aspis exsurgit. Vrsos leonesq; mappa proritat. Omnia quæ natura fera ac rabida sunt, consternantur ad minima. Idem inquietis & stolidis ingeniis euenit, rerum suspicione feriuntur. Nam vt vlcera ad leuem tactum, deinde etiam ad suspicionem tactus condolefcunt; ita animus affectus minimis offenditur, adeò, vt quosdam salutatio, epistola, oratio & interrogatio (& Panegyricus Rouerianus) ad litè reuocent. Nunquam sine querela egra tanguntur. Vnde hæc tibi ægritudo? An ex nimia ætate? an ex corporis imbecillitate?*

tate? *Iracundiores sunt valetudine aut etate fessi*, inquit Seneca, & *vetus dictum est: à fesso rixam queri: aquè autem & ab esuriente & sitiente, & ab omni homine, quem res aliqua vrit*: tametsi famem & sitim non puto tibi huius mali causam esse; nisi fortè loqui velimus de fame & siti prout appetitionem Calviniani Euangelij significant.

Fermè exciderat vnum ex præstantioribus bilis sedandæ remediis, quod vel primo loco exhibitum oportuit: nihilq; aliud est, quàm inspectio & imitatio eorum, qui mansuetudine præ cæteris excelluerunt. Etsi autem innumera huius generis passim occurrunt; nescio tamen quodnam luculentius lenitatis exemplum & exemplar tibi proponā, quàm tuum auum Lutherum; quem mansuetudine cum Moyse & Dauide certasse liquet ex tomis eius, præsertim ex libro contra Regem Angliæ; & ex alio quem vicinus iam tumulo conscripsit: *De Papatu per Diabolum fundato*: in quo quidquid loquitur, nihil aliud est, quàm lenitas & mansuetudo, & *mititas*. Totus *Mitio est*: vt & in *Parua confessione*, aduersus Sacramentarios; quæ incredibilis mansuetudo nõ latuit fratres tuos Tigurinos. Quocirca se non potuerunt cohibere, quo minus publicè testarentur, quantis lenitatis notis, & quasi

*Tigur. pra-
fat. Resp.
ad parvam
Confess.
Lutheri.*

*Hospin. in
Histor. Sa-
cram. an-
no M. D.
XLIV.*

stellis, confessio illa insignita & distincta ef-
fet, hunc in modum scribentes. Libellus hic tanta
diabolorum atque selectissimorum, & à Christiana fi-
de cum primis abhorretium conuiciorum copia scatet,
tanta verborum immodestia, fœditate & impuritate
turget, tanto denique iracundiæ, maledicentiæ, furo-
ris & insaniam impetu furit, vt quotquot illum legere
dignantur (modò non ipsi quoque cum illo insanire
cœperint) non sine graui animorum stupore infelix
hoc & inauditum hactenus exemplum admirari co-
guntur; quo lenitatis spiritu impulsus vocat
Zvvinglianos tuos panuoros, vinibibones, anima-
rũ latrones: Sie haben (quis enim Latine prodigiosa
illa verba exprimat, inquit Hospinianus Calui-
nista) ein eingeteuffelt / durchteuffelt / vberteuffelt
lästerlich Herg vnd Eugenmaul. In quibus, ait i-
dem Calvinista, tantum affectibus, ne quid gra-
uius dicam, indulget, vt non immeritò quis mirari
possit, cur tam parum salis, vanitatis autem & nuga-
rum plurimum in viro tam grandæuo esse potuerit.
Horrorem certè omnibus ea vellecta, vel audita so-
lummodò pariunt, quæ in hac recitatione de Spiritu
sancto profudit. Quas enim ille erroneas opiniones ar-
bitratur, eas per ironiam Spiritum sanctum nominat,
quin diabolum quoq; sanctum, & magnum Spiritum
vocat: & vetus ille Spiritus sanctus alium iuniorem
Spiritum sanctum peperit & excubavit Luthero, &c.
Sacramentarius ille de mansuetudine Luthe-
ri;

ri; quæ luculenter etiam emicat ex libello quodam Lutheri aduersus Cardinalem Moguntinum Albertum; & fœdus commentitium Moguntiaë initum anno M. D. XXVI. Qui libellus tanta Lutherani spiritus mansuetudine delibutus fuit, vt Dux Saxoniae, Princeps Elector, impresso vnico duntaxat folio, grauitè vetuerit, ne Typographus in editione progrediretur. Emanauit tamen excusum illud folium; & ad Spalatinum peruenit, qui nonnulla inde excerpfit. Latuerunt ea excerpta feliciter, donec per Aurifabrum in lucem prodierunt, relata in primũ tomum nouorum operum Germanicorum Lutheri; Islebij primũ, deinde Lipsiaë impressorum, anno Domini M. D C I I I. vbi *fol. 272.* Porcopropheta Lutherus hoc *Inuitatorio* ad epulas suas lectores placidissimè & benignissimè inuitat. *Triß liebe Saw/ es ist für dich gekocht. Wie der Gast ist/ so ist auch die Kost. Es kan aber niemandt ein Papist seyn / er muß zum wenigstẽ ein Mörder/ Rauber/ Verfolger seyn/ &c.* Hæc & plura talia pacatissimi & sedatissimi animi documenta dat in Excerptis illis Lutherus: ad cuius similitudinem, quò propius te, Misene, conformaris, eò minus biliosus & iracundus eris. Da te huic studio, Lithe, & ab hac tam graui peste sanaberis.

D 5 Quod

Quod vt facias, facilè à te impetrabit pater tuus Calvinus, cuius lenitatem incredibilem disces cùm ex aliis eius scriptis, tum ex illis, quæ contra VVestphalum scripsit; & ex hac ipsius publica professione edita in literis ad Bullingerum: *sape dicere solitus sum, etiam si Lutherus me Diabolum vocaret, me tamen hoc illi honoris habiturum, vt insignem Dei (Diaboli) seruum agnoscam.* Quid mitius? quid lenius? Ad hoc perfectionis culmen tende, Simo. Huc te vocat Lutherus & Calvinus, imò ipsa, si ea frui velis, viuendi tranquillitas.

Hæc breuiter de iræ tuæ lenimentis. Si qua ratione fieri potuisset, non hos tibi bolos in certas portiones discerptos, sed tres integros Senecæ de *ira* libros simul deuorandos porrexissem, vnà cum libro Plutarchi de *non irascendo*. Sed noui infirmitatem stomachi tui. Reuomisset omnia absq; fructu. Nunc forsitan minutiores istas partes concoques & digeres, parumque abfuit, quin tibi non modò hæc bilis vacuandæ Ethica pharmaca apponerem, sed & Physica nonnulla ex Rondeletio, perito Machaone propinarem. Quæ, si mea non iuuent, ab ipso petere licebit. Non negabit ægro opem suam medicam. Si nec illa, nec hoc iram tuam leniant: nos cum Davide cantabimus: *Peccator videbit & irascetur, denti-*

dentibus suis fremet & tabescet, desiderium peccatorum peribit. Nunc leuationem quæremus metui Misenico.

PHARMACVM PRO METV
MISENI.

METUIT Misenus, ne Iesuite in Galliam reuocati Galliã turbent, abacta pace, in qua nunc degit. Ego cum Lucretio cano. *Veluti pueri trepidant, atque omnia cœcis in tenebris metuunt; sic vos in luce timetis, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm quæ pueri in tenebris pauitant, finguntq; futura.* Hunc igitur terrorem [animi, tenebrasq;] necesse est non radij solis, neque lucida tela diei, discutiant, sed natura species ratioque. Trepidauerunt timore, vbi non erat timor: ait de te tuique similibus Psalmista. Hic certè nullam timendi causam habes; quod ipsemet non inuitus fateberis, si memoria repetere, quæ iam olim in Galliis gesta fuerunt; & ex præteritis de futuro coniecturam facere velis. Nam quis Galliam turbauit antea? Nonne is, qui hodie Belgium? Nonne is; qui ante paucos annos Archiepiscopatum Coloniensem? Nonne is, qui Episcopatum Argentinensem? Nonne is, qui Scotiam? Nonne is, qui hoc autumno superiorem Hungariam?

riam?